

Fra snus til røyk?

Foto: Vay Images

Ungdom som både røyker og snuser har firedoblet risiko for å røyke som voksne.

Forskere har sett på hvordan tobakksbruken endrer seg i perioden fra tenårene til tidlig voksen. Ungdommer som kun snuser, har doblet risiko for å røyke som voksne, sammenlignet med de nikotinfrie, skriver forskning.no.

De nye resultatene kommer fra en stor studie som har sett på tobakksbruken hos en gruppe norske ungdommer, og undersøkt om de fortsatt snuser eller røyker når de blir voksne.

– Vi var spesielt interessert i å se på overgangene mellom snus og røyking – altså om mange av dem som brukte snus gikk over til å røyke, eller omvendt, sier hovedforskeren bak den nye studien, Liv Grøtvedt ved Folkehelseinstituttet.

Studien viser blant annet at én av fire ungdomssnuser gikk over til også å røyke da de ble voksne.

Resultatene er hentet fra HUNT – Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag. Studien viser at ungdommer som både røykte og snuste, hadde vanskeligst for å slutte med nikotin når de ble voksne. De har nær fire ganger høyere risiko for å bli voksne røykere, sammenlignet med ungdommer som ikke brukte nikotin i det hele tatt.

Bare 16 prosent av dobbeltbrukerne sluttet med nikotin i voksen alder. 54 prosent av dem røykte, eller både røykte og snuste, som voksne, mens 31 prosent hadde gått over til kun snus.

Tallene for de voksne nikotinbrukerne ble samlet inn etter at røykeloven ble innført.

– Det er positivt at én av tre har gått over til snus, som jo har færre skadelige

effekter enn røyk. Men fortsatt er det en stor andel av denne gruppen som røyker, sier Grøtvedt.

Ungdommer som enten bare røykte eller bare snuste, klarte i større grad å kvitte seg med nikotinsuget i voksen alder.

– I begge gruppene klarte cirka én av tre å slutte helt med nikotin, forteller forskeren.

Men halvparten av ungdomsrøykerne røykte fortsatt i voksen alder, og én av fire snusere hadde gått over til røyking, eller en kombinasjon av røyk og snusbruk.

– Det er ikke så overraskende at en del av de som bruker snus går over til røyk. Nikotin er avhengighetsskapende, og jo tidligere man begynner med det, jo vanskeligere er det å slutte, sier Grøtvedt.

At tidlig start er uheldig kommer også fram i undersøkelsen – blant 13–15-åringene som brukte snus, var hele 44 prosent røykere eller dobbeltbrukere som voksne.

Snuserne hadde doblet risiko for å bli røykere, sammenlignet med de som ikke brukte nikotin som ungdommer.

Nedgang for forskning

– For femte året på rad bruker vi mer enn 1 prosent av brutto nasjonalprodukt på forskning. Jeg er svært fornøyd med at regjeringen oppfyller målene vi har satt oss, sier forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø (V) i en pressemelding 7. oktober, i forbindelse med fremleggelsen av forslag til statsbudsjett for 2020.

Forskerforbundet og Norges forskningsråd (NFR) er mindre fornøyd, skriver Forskerforum. Ifølge Forskerforbundet har forskningsbevilgningene gått ned med 0,9 prosent når de justerer for lønns- og prisvekst på 3,2 prosent. Til sammenligning har statsbudsjettet i sin helhet vokst med 0,8 prosent.

NFR sammenholder forskningsbevilgningene med Norges brutto nasjonalprodukt. Også der finner de en realnedgang i statsbudsjettet for 2020. BNP-andelen går ned fra 1,06 prosent til 1,03 prosent fra 2019 til 2020. I kroner utgjør dette rundt 1 milliard. Samlet har det vært en nedgang fra 1,09 prosent de siste fire årene, skriver Forskningsrådet.

Tilsammen i statsbudsjettet for 2020 foreslår regjeringen å sette av 38,9 milliarder kroner til forskning og utvikling.

– I en tid med betydelige omstillingsutfordringer knyttet til klima, lavutslipp, nyskaping i næringslivet, globalisering og mer effektive offentlige tjenester, er dette ikke veien å gå, sier administrerende direktør i Forskningsrådet John-Arne Røttingen i en pressemelding.

Også NFR får et kutt i overføringene fra Kunnskapsdepartementet, totalt 1,3 prosent sammenlignet med årets budsjett.

Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE) videreføres for sjetten år på rad. De samlede «effektiviseringskuttene» er nå oppe i nærmere 1,3 milliarder kroner, viser tall fra Forskerforbundet.

– Dette er ikke effektive kutt, det er tvert imot kutt som gir dårligere forskning og undervisning. Jeg er svært skuffet over at regjeringen ikke følger opp formuleringen i Granavold-plattformen om å målrette effektiviseringsreformen, sier Lind.

I 2020 reduseres Universitetet i Oslo (UiO) bevilgning med over 28,5 millioner kroner på grunn av dette tiltaket. Rektor mener det betyr at de nå må kutte i de faglige aktivitetene.

– Siden ABE-reformen ble innført har UiO fått redusert sin bevilgning med om lag 500 millioner kroner. Dette tilsvarer 400–450 administrative stillinger. Det er grenser for hvor mye administrasjon vi kan kutte, særlig med tanke på at universitetene stadig får nye oppgaver. Dette betyr at vi må kutte i faglige aktiviteter, kommenterer UiO-rektor Svein Stølen.

Universiteter og høyskoler får også justert opp budsjettene sine i tråd med prisvekst, i tillegg til enkeltsatsninger og resultatbaserte tilskudd. De fleste får dermed mer i 2020 enn i 2019, men de får mindre enn de ville ha fått uten kuttet.

585 millioner kroner går til å følge opp Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Dette er et spleiselag mellom flere departementer. 315 millioner kroner går til tre av opptrappingplanene.